

Potilas Vakuutus keskus

Kirurgiassa korvatut vahingot

FORNA:n opintopäivät 29.10.2025

Morag Tolvi

LKT, KNK el, Potilasturvallisuuslääkäri,
Terveysturvallisuuden laadun ja potilasturvallisuuden
erityispätevyys

Sidonnaisuudet

- Sivutoimet
 - korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri, HUS
 - Tutkija, HUS
 - Yksityinen vastaanotto, Pikkujätti, Mehiläinen

Potilasvakuutuskeskus (PVK)

- potilasvakuutuksen toimeenpanon ja kehittämisen yhteiselin, jonka jäseniä ovat potilasvakuutusta harjoittavat vakuutusyhtiöt
- hoitaa keskitetysti potilasvakuutuksen korvaustoiminnan ja korvaa potilasvahingot jäsentensä puolesta potilasvakuutuslainsäädännön mukaisesti
- potilaiden ja terveydenhuollon ammattilaisten turvana ja tuottaa vaikuttavaa tietoa toimivan potilasvakuutusjärjestelmän tueksi ja potilasturvallisuuden edistämiseksi.

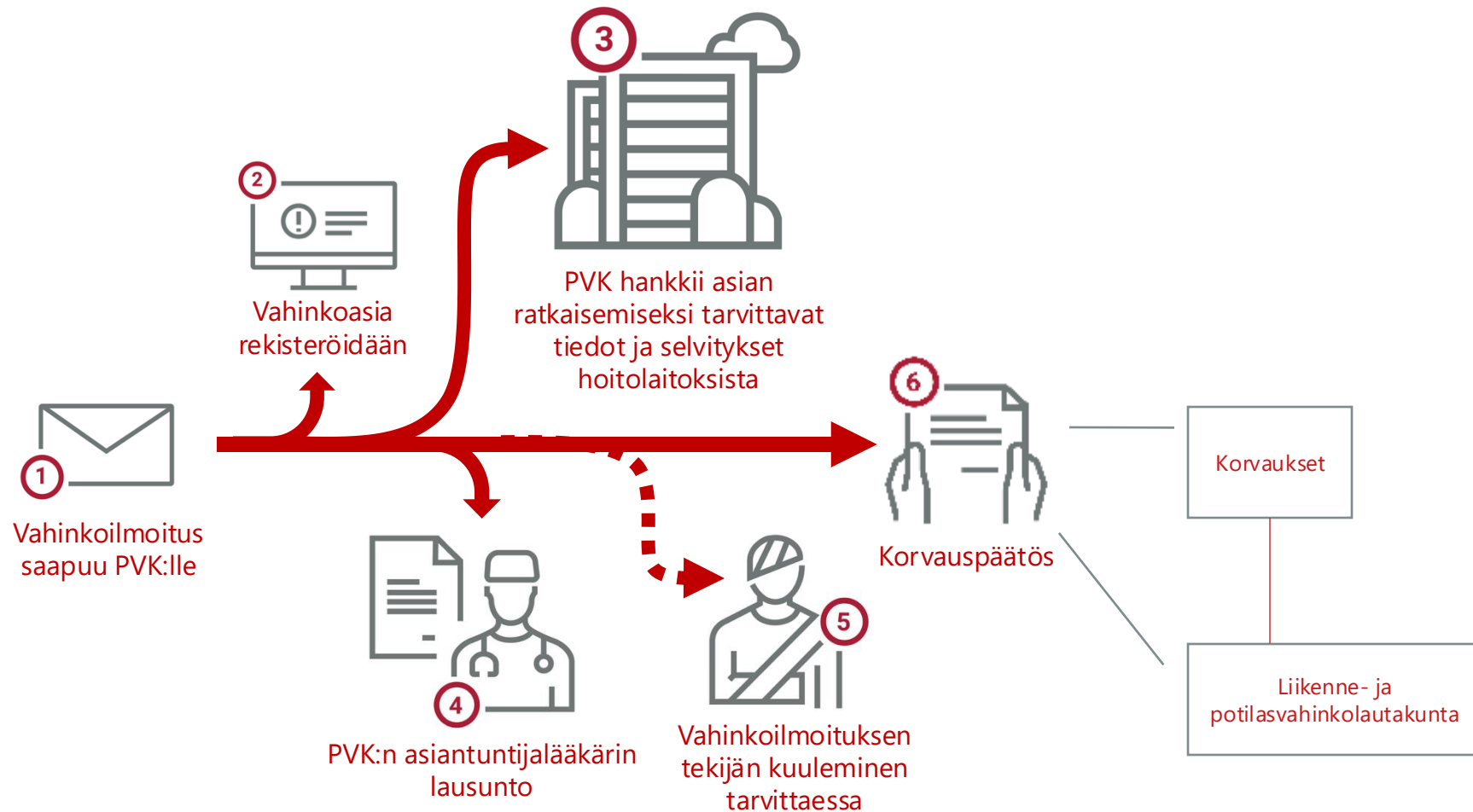
Mikä on potilasvahinko?

- Potilasvahinko = potilaalle terveyden- ja sairaanhoidon yhteydessä tapahtunut henkilövahinko
 - Henkilövahingolla tarkoitetaan ruumiinvammaa, kuolemaa, sairauden pahenemista ja/tai fyysisen/psykykkisen terveydentilan objektiivisesti todettua heikentymistä
 - Taloudellinen vahinko tai tyytymättömyys hoidon lopputulokseen ei ole korvausperuste
- Suurin osa korvataan ns. hoitovahinkoina
 - Niissä korvataan tutkimuksesta, hoidosta tai niiden laiminlyönnistä todennäköisesti (syy-yhteys) aiheutunut henkilövahinko jos kokenut terveydenhuollon ammattihenkilö olisi tutkinut tai hoitanut potilasta toisin ja todennäköisesti toimimalla toisin olisi välttänyt aiheutuneen vahingon

Korvausperusteet

- Laissa on kahdeksan korvausperustetta
 - Hoitovahinko (~93%)
 - Infektiovahinko (~5%)
 - Tapaturmavahinko (~1%)
 - Sairaanhoidolaitteen tai -välineen vika
 - Potilaaseen kiinteästi asennettavan terveydenhuollon laitteen turvallisuuspuute ('implanttivahingot', 1.1.2021 alkaen)
 - Hoituhuoneiston tai -laitteiston palo tai muu äkillinen vahinko
 - Lääkkeen toimittamisvahinko
 - Kohtuuton vahinko

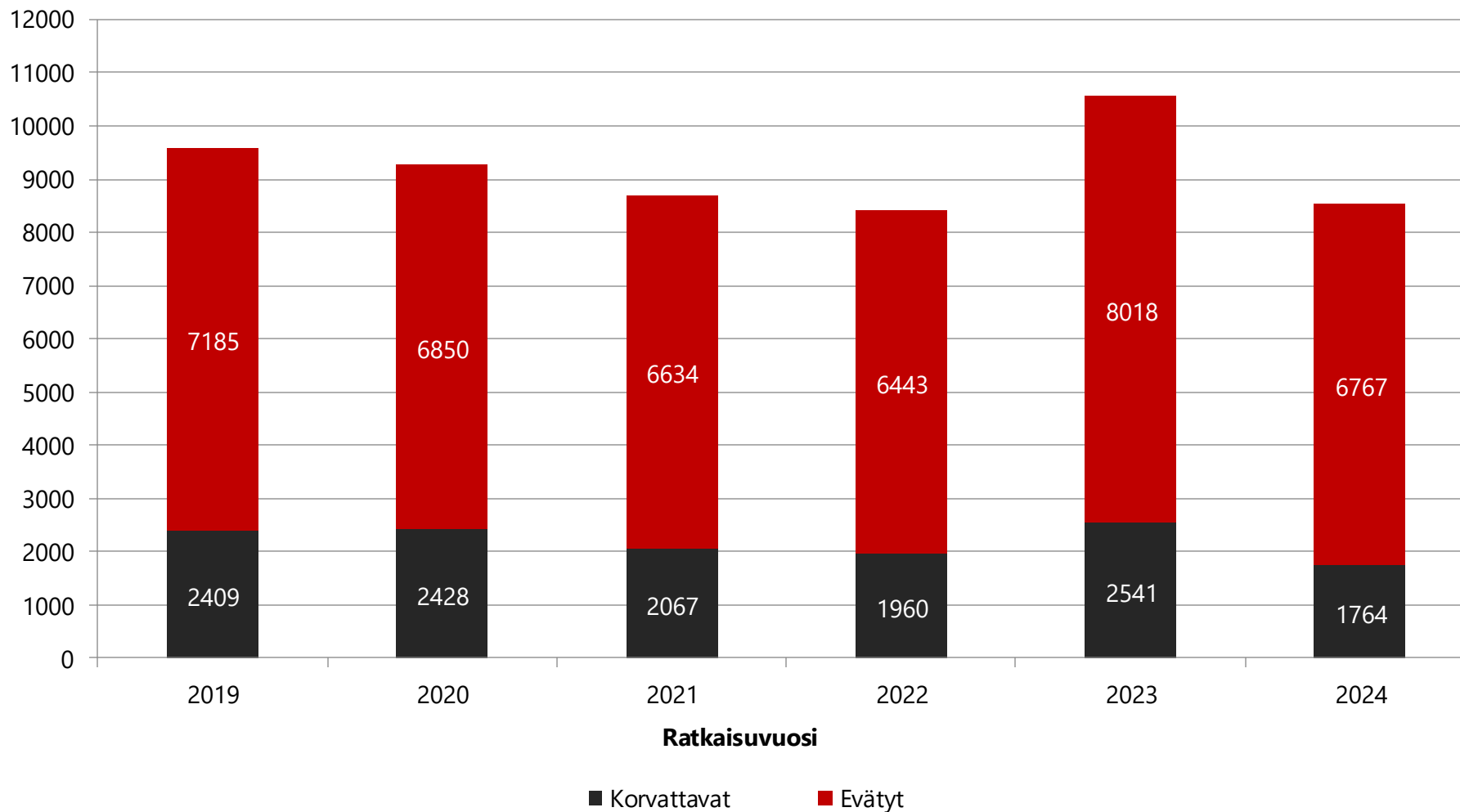
Näin vahinkoasiaa käsitellään PVK:ssa

Ratkaistut potilasvahinkoilmoitukset 2019-2024

Potilas
Vakuutus
keskus

Ratkaistujen lukumäärä

Millaisia ovat korvatut potilasvahingot?

- **40-45% liittyy leikkaus- ja anestesiatoimenpiteisiin**
- 20-25% liittyy diagnostisiin viiveisiin
- 12-14% hammashoidon vahinkoja
- 3-5% Lääkehoitoon liittyvät vahingot
- Tiedonkulkuun/kommunikaatioon liittyvät vahingot: tutkimustulosten huomioimatta jättäminen, katkos hoito-ohjeiden kulkeutumisessa, puutteellinen potilasohjaus
- Infektiovahingot
- Tapaturmat

Vuonna 2024
ratkaistut korvatut
vahingot
operatiivisilla aloilla

Ratkaisu vuosi	Erikoisala	Selite	Vahinkojen lukumäärä
2024	20	20 KIRURGIA	24
	20G	20G gastroenterologinen kirurgia	99
	20J	20J käsikirurgia	57
	20L	20L lastenkirurgia	15
	20O	20O ortopedia ja traumatologia	332
	20P	20P plastiikkakirurgia	20
	20R	20R sydän- ja rintaelinkirurgia	9
	20T	20T thorax- ja verisuonikirurgia	1
	20U	20U urologia	21
	20V	20V verisuonikirurgia	15
	20Y	20Y yleiskirurgia	8
	25	25 NEUROKIRURGIA	30
	30	30 NAISTENTAUDIT JA SYNNYTYKSET	80
	30E	30E endokrinologia gynekologia ja andrologia	1
	50	50 SILMÄTAUDIT	87
	55	55 KORVA-, NENÄ- JA KURKKUTAUDIT	24
	58V	58V suu- ja leukakirurgia	95
2024 - lkm			918
Yhteensä			918

Minkälaisia vahinkoja kirurgiassa?

- Hermovaurioita
- Viereisten rakenteiden vaurioita
- Ruuvit, levyt, implantit väärin laitettu
- Puutteellinen leikkaustekniikka
- Infektio, antibioottiprofylaksia
- Diagnoosiviiveet

Epäadekvaattinen hoito tai dg

- Turha tai liian laaja toimenpide
- Leikkaustekniikka puutteellinen -> uusintaleikkaus
- Antibioottiprofylaksia jätetty antamatta
- Ei huomattu leikkauksen aikana tapahtuneen komplikaatiota
- Ei huomioitu allergiaa hoidossa
- Välineet eivät olleet saatavilla -> uusintaleikkaus

Diagnoosiviiveet ovat yleisiä potilasvahinkoja

- Diagnoosiviiveet muodostavat jopa neljäsosan kaikista korvattavista potilasvahingoista
- Yleisimmät diagnoosiviiveet:
 - Murtumat (ranne, selkäranka, lonkka, jalkaterä, sormi)
 - Kasvaimet (rinta, aivo, keuhko, prostata)
 - Lihas- ja jännevammat (sormi, akilles)
 - Muita yleisiä: selkäsairaudet (välilevypullistuma, spinaalistennoosi), alaraaja-iskemia, aivoverenkiertohäiriö, sydäninfarkti, appendisiitti
- Diagnoosiviiveille altistavia tekijöitä
 - pirstaloitunut hoitovastuu
 - puutteellinen anamneesi
 - kiire
 - kommunikaatio-ongelmat
 - kontrolliaikojen puute
 - osaamisen ja/tai kokemuksen puute

Viereisen rakenteen vaurio

- Helmen poistoyrityksen yhteydessä tärykalvoon on tullut reikä, sisäkorvaan aistinsoluvaurio sekä kuulonalenema. Lisäksi on aiheutunut tasapainoelimen vaurio.
- TE: Monopolaaripolton varren eristeen puutteellisuuden takia aiheutui palovamma huulenlimakalvolle sekä nasolabiaalipoimun viereen iholle.
- Kaulan imusolmukebiopsia: Ruokatorven puhkeama ja äänihuulihalvaus
- Polypoosi. Silmäkuopan med seinämän defekti, vaurio silmän sisäsuoralihakseen, pareesi, kaksoiskuvat

Hermovaurio

- Re-FESS polypoosin vuoksi. Poskiontelon yläosan polypoottisen limakalvon poisto. N. infraorbitaliksen vaurio
- Vasemman kilpirauhaslohkon poisto. Äänihuulihalvaus
- TE peritons paiseen vuoksi. Nielemisvaikeudet, aspiraatiopneumonia. Glossopharyngeuksen tuntohaaran vaurio
- Otsaontelon avaus nenään. Vas. Radiaalispareesi
- Parotiksen poisto. Peroneuspareesi

Never eventit

- Nenä leikattu yo-sairaalassa, jälkitarkastukset keskussairaalassa. Leikkauksen jälkeen nenään jääneet silikonilevyt, jotka poistettiin 7 vuotta myöhemmin.
- Vasemmanpuoleiset poskiontelo-oireet -> sivuonteloleikkaus, jossa vasemmasta poskiontelosta löytyi pumpuli. Puudutepumpuli on jäänyt vasempaan poskionteloon leikkauksessa tai seurantakäynneillä.
- Korvatorvien tuubadilataatio. Piti tehdä vain oikean, mutta tehtiin molemmat, vasempaan korvatorveen syntyi reikä ja ilmaemfyseema

Kirurginen tarkistuslista

Leikkaustiimin tarkistuslista – LIHAVOIDUT KOHDAT LUETAAN ÄÄNEEN

Alkutarkistus	Tarkistus ennen leikkausviiltoa	Lopputarkistus
Ennen anestesian aloitusta anestesioologi tai ah pyytää	"Aikalisä" kirurgin tullessa saliin	Ennen kirurgin poistumista salista
■ Potilas on varmistanut henkilöllisyytensä, toimenpiteen ja leikkausalueen/-puolen - Kyllä ■ Leikkausalue merkitty - Kyllä - Ei sovellu ■ Anestesiavalmius - Kyllä ■ Potilaalla on toimiva saturaatiomittari - Kyllä ■ Allergiat - Ei ole - On ■ Potilaalla vaikea hengitystie / aspiraation vaara - Ei - Kyllä, tarvittavat laitteet ja apu saatavissa ■ Verenvuotoriski yli 500 ml (lapsilla 7ml/kg) - Ei - Kyllä, ja kaksi IV/CV reittiä ja nesteistä suunniteltu	■ Tiimin nimet ja tehtävät tiedossa ■ Potilas, leikkauskohde ja toimenpide varmistettu ■ Antibiootiprofylaksia - Annettu 60 min sisällä - Ei tarvita ■ Odotetut kriittiset tekijät - Leikkaava lääkäri: - Leikkauksen kriittiset vaiheet - Rutiinista poikkeavat suunnitelmat - Leikkauksen oletettu kesto - Arvioitu verenvuoto - Anestesioologi / hoitaja: - E erityiset potilaskohtaiset huolenaiheet - Instrumentti-/valvovahoitaja - Steriliteetti varmistettu - Välineistöön liittyvät ongelmat tai muut huolenaiheet ■ Radiologiset kuvat - Esillä - Ei tarvita	Hoitajat vahvistavat ääneen, että: ■ Diagnoosi, toimenpiteen nimi ja koodit kirjattu ■ Instrumentit, taitokset ja neulat laskettu ja täsmäävät ■ Näytteet merkitty ja ilmoitettu ■ Mahdolliset välineistöongelmat huomioitu Kirurgi, anestesioologi ja hoitajat: ■ Jatkohoito-ohjeet annettu ja kirjattu

Pohjautuu WHO:n Surgical Safety Checklistiin

Vinkit

- Rutiinit ja käytännöt
- Kirurginen tarkistuslista
- Kiireessä pysähtyminen
- Tietojärjestelmien päätöksen tuki
- Lääkehuoneiden järjestely esim LASA ja suuren riskin lääkkeiden suhteen
 - Kaksoistarkastus!

Yhteenveto

- Vahingot sattuvat
 - Tärkein on, miten käsitellään niitä ja selviydytään niistä
 - Tuutorit, perehdyttäjät
 - M&M meetingit ja potilasvahinkojen läpikäynti yksikössä
 - Älä jätä kollegaa yksin
 - Oheiskärsijä-toimintamalli
- Riskitöntä toimenpidettä ei ole olemassa
- Huolellinen kirjaaminen on potilaan ja ammattilaisen etu
- Mikäli epäilet, että potilaan hoidossa on tapahtunut vahinko, kannusta potilasta tekemään vahinkoilmoitus
- PVK on myös ammattilaisten turvana

Kiitos!

morag.tolvi@vakuutuskeskus.fi

www.pvk.fi

[@potilasvakuutus](https://twitter.com/potilasvakuutus)